

YÜREĞİR TARİHİ

Cezmi YURTSEVER

Yüreğir Belediyesi Kültür Yayınıdır

AKADEMİSYEN
KİTABEVİ

AKADEMİSYEN
KITABEVI

© Copyright 2018

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademişyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN

978-605-2396-72-8

Yayın Koordinatörü

Yasin DİLMEN

Kitap Adı

Yüreğir Tarihi

Sayfa ve Kapak Tasarımı

Kerem ACAR

Yayıncı Sertifika No: 25465

Yazar

Cezmi YURTSEVER

Baskı ve Cilt

Ziraat Grup Matbaacılık

ANKARA/2018

DOI

10.37609/akya.1565

GENEL DAĞITIM
Akademişyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A

Yenişehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

Söze başlarken...

ŞEHİRLER insanlara, insanlar şehirlere kimlik kazandırır. Bugün, Anadolu coğrafyasının bizlere kazandırdığı muhterem kimlikle; gelecek için ruhu olan, geçmişle bağları koparılmamış, nefes alan, şehirler inşa etmeli ve geçmişe ait tüm kültür katmanlarını ortak bir değer olarak görmeliyiz. Çünkü, insan şehirleri inşa ederken ona kendi ruhunu üfler ve karakterini verir. Ahmet Hamdi Tanpınar'ın **"Cedlerimiz inşa etmiyorlar, ibadet ediyorlardı. Maddeye geçmesini ısrarla istedikleri bir ruh ve imanları vardı."** tespiti, bir şehrin nasıl inşa edileceği sorusunun cevabı olarak karşımızda durmaktadır.

Bu açıdan geçmişten bugüne, kendini sürekli imar eden bu şehirler, insanın aynası olmuştur. İnsan ne ise, imar ettiği şehirlerde onun bir yansımasıdır. Bu bahisle Yüreğir'de çevre ile barışık, günümüz kent anlayışı çizgisinde teknik ve fiziksel manada modern yeni bir şehrin yükselmesine vesile oluyoruz. Öte yandan tarih öncesinden bugüne hayatın kesintisiz sürdüğü Misis'te, arkeoloji dünyasını ve bilim insanlarını heyecanlandıran **"Ölümsüzlük Şehri Misis Projesi"** yedi yıldır devam ediyor; geçmiş tüm güzellikleriyle bizi şaşırtıyor.

Toprak altındaki tarih, binlerce yıllık uykusundan uyanırken, bu kıyıdanmanın izlerini Tarihçi Cezmi Yurtsever'in uzun zamandır hazırlığını sürdürdüğü eserde bulacağız.

Yüreğir ilçemiz, bereketli toprakları, doğal güzellikleri ile binlerce yıl önce keşfedildiği günden bu yana insan topluluklarına yurt olmuş, çok parlak günler geçirmiş, sosyal ve ticari hayatın cazibe merkezleri arasında yer almıştır.

"Ölümsüzlük Şehri Misis Projesi" Yüreğir Belediye'mize ait, geçmişin izinde geleceğe taşıdığımız önemli bir proje olup 2011'de düzenlenen Uluslararası Misis Çalıştayı ile başladı. Antik şehirdeki kazı çalışmalarını Kültür Bakanlığı'nın destekleri ile Yüreğir Belediyesi'nin uhdesinde yürütmekteyiz. Misis kazıları, arkeoloji dünyasının yakından tanıdığı Roma Ulusal Araştırma Merkezi ve Pisa Üniversitesi yetkilileri tarafından sürdürülüyor.

Misis Antik Kent kazılarında; insanoğlunun M.Ö. 5000 yıl öncesine uzanan izlerine rastladık. Kale, sur duvarları, seramik atölyelerinde bugüne değin ortaya çıkarılan eserler, Misis'in tarihi birikimini ve zenginliğini gözler önüne serdi.

Tarihi Misis Köprüsü, onun doğusunda yer alan Havraniye Kervansarayı ve Lokman Hekim Mescidi'nde kazı ve restorasyon ile tarihi değirmenlerin gün yüzüne çıkarılması için çalışmalar planlı bir şekilde devam etmekte.

Ortaya çıkarılan eserler, Misis'in dolayısı ile Yüreğir ilçemizin ve Türkiye'nin tarihi kültürel zenginliğini gözler önüne seriyor.

Gelecekte Misis'in yaşanabilir bir şehir, Adana, Türkiye ve Dünya turizminde önemli bir merkez olmasını hedefliyoruz. Çalışmalarımız; "Ölümsüzlük Şehri Misis" adı altında devam ediyor.

Bu vesile ile Misis'in ışığında Yüreğir ilçesinin tarih ve kültürünün araştırılması amacıyla Tarihçi Cezmi YURTSEVER'in "Yüreğir Tarihi" kitabını çocuklarımızın ve gençlerimizin istifadesine sunacağız. Çukurova'ya adım atan ilk insandan günümüze gelinceye kadar yaşanan eşsiz tarihi olayların belgelerinin yazılmasının büyük bir kültür hazinesini ortaya çıkaracağını ve bu toprakları vatan yapan atalarımızın hatıralarının yeni nesiller tarafından sahiplenilmesini sağlayacağı görüşündeyiz.

MAHMUT ÇELİKCAN
Yüreğir Belediye Başkanı

İÇİNDEKİLER

Tarihin Şafağı Yüreğir'de Aydınlanır	1
Nuh'un Gemisini Misis'e Geldiğini Gösteren Mozaik	8
Hadi Altay Misis Kazısını Anlatıyor	12
Cine Köyünde Bulunan Arabalı Tanrı	15
Üç-Ok Türkmenlerinin Yüreğir ve Çukurova'yı Fethetmesi	20
Üç-Ok'un Hayat Ağacı Olması	28
Kanuni Sultan Süleyman'ın Yüreğir Tapusu	30
Misis Kervansarayı Yapıldığında	37
Belge-1:Tarihin Tanığı Misis Köprüsü	42
Belge-2:İbrahim, Misis Köprüsü'nün Tamirini Yapmak İster	44
Belge-3: Padişahın Hac Kervanı Misis'ten Gidemeyecek	46
Belge4:-Süleyman ismindeki Eşkiya Misis'i Bastı	49
Misis Kapağası'nın Mühür Bastığı Güvenlik Senedi	51
Nihayet Osmanlı Nüfus Memurları Yüreğir'e Geliyor	57
Bozdoğan Aşireti Çukurova'ya ve Misis'e Geliyor	63
Avusturyalı Gezgin Koçi, Yüreğir'de Kaplan Görüyor	67
Yüreğir'in Değirmenlerini Gösteren Harita	71
İngiliz Gezgin Davies Misis'e Geldiğinde	74
İngiliz Sömürgeciler Misis'e Geldiklerinde	78
Fransız Sömürge Öncüleri Yüreğir'e Geliyor	85
Yüreğir Ovası Çiftçilerinin Perişan Halleri	89
Çukurova ve Yüreğir'de Bayındırlık Projeleri	96
Abdioğlu'nda Kibarzadeler İçin Ağlayanlar	99
Çukurova İçin Büyük Ermenistan Projesi	111
Çanakkale Savaşında Yüreğirli Kahramanlar	116
Misis Minaresinde Kaymak Hüseyin'i Vurdular	122
Karşıyaka'da Hacıali Tekkesinin Önünde	125

Camili Köyünün Haritadan Silinmesi	128
Teyfik Kadri Ramazanoğlu'nun Sırtındaki kırbaç İzleri	150
Memleket Hastanesi'nden Kimler Geldi, Kimler Geçti?	159
Atatürk'ün Yüreğir'de Ziraat Mektebine Gelmesi	168
Yüreğir Ovası'nı Sel Basıyor	173
Atatürk'ün Yüreğir ve Karşıyaka'ya Son Bakışları	180
Yüreğir'de Tarihi Mirasa Sahip Çıkılıyor	185
Kaynaklar	193

KAYNAKLAR

- A.Başbakanlık Osmanlı Arşivi
 BOA, Adana NFS d., 3698
 BOA. A.MKT. MHM. 617/
 BOA,BEO,3650-27305-4
 BOA,C.EV, 628-31675-1
 BOA, DH.ID, nr.66-27
 BOA, HAT, nr.461/22626-
 BOA, HAT, 63109
 BOA, Hrt.H.nr.01712.0001
 BOA, İ-MM, nr. 108/4649
- B.Yayanlanmış Kitaplar, Araştırmalar
 Adana Köprü Başı,İstanbul-2000
 Ahmet Ergün-Mehmet Akif Terzi-Mehmet Kayıncıoğlu, Osmanlı Nüfus
 Defterlerinde Adana-1831, İstanbul-2015, s. 102-129
 Bekir Palazoğlu , Başöğretmen Atatürk 1919-1928,cilt-I,Ankara-1991
 Cezmi Yurtsever, Çukurova Tarihi, Adana-2008
 Cezmi Yurtsever, Çukurova Türkmenleri, Adana-2009
 Cezmi YURTSEVER, Çukurova Tarım Tarihi, Adana 2013,s. 189
 Cezmi YURTSEVER, Çanakkale Savaşında Çukurovalılar, Ada-
 na-2016
 Cezmi YURTSEVER, Payas Tarihi, Adana-2014,
 Duygu F.Oral, XVI.Yüzyılda Adana Kentinin Fiziksel Yapısı, Yük-
 sek Lisans Tezi, Adana-1996
 Erdem Çanak, “Cumhuriyet Döneminde Adana (Seyhan)’da Meydana
 Gelen Seller ve Alınan Önlemler (1930-1936), Dergipark.
 E J Davies, Life in Asiatic turkey, London-1879
 F.R.Chesney.Narrative or Euphrates Expedition, London-1868.
 Gertrude Bell project and archive, Newcastle University
 Gözde Ramazanoğlu, Adana’da Tarih Tarihte Adana, İstanbul-2006
 George Tsapalos-Pierre Walter, Domaine İmperial de Tvhouhour-
 Ova, Paris-1912
 Giovanni Salmeri-Anna Lucia D’Agata: Mopsouhestia,Mamistra,
 Misis, Bir Çukurova kentinin Bin yıllık Tarihi, Recai Tekoğlu çe-
 virisi.2010 yılı.
 Kasım Ener, Tarih Boyunca ADANA ovasına (Çukurova’ya) Bir Ba-
 kış, Adana- 1993

- Işın Demirkent, “Misis”, TDV-İslam Ansiklopedisi,
M.Hadi Altay, Adım Adım Çukurova, Adana 1965,
Mahmut Şakir, Payas Ayanı Küçükaliogulları,
Murat Yüksel, Çukurova’da Türk-İslam eserleri ve kitabeler,
.Salname-i Vilayeti Adana, Rumi-1315
Sinan Tekelioğlu Sinan Bey’in Günlüğü, Ankara-2012
Victor Langlois, Voyage Dans La Cilicie, Paris-1861
W.Ainsworth, The Euphrates Expedition, London- 1888
Yeni Adana Gazetesi, 19 Nisan 1931’den naklen
Yılmaz Kurt, 1525 Tarihli Adana Sancağı Mufassal Tahrir Defteri,
Ankara-2004
Yusuf Delikoca, Etnik Tuzak, Adana, 2011